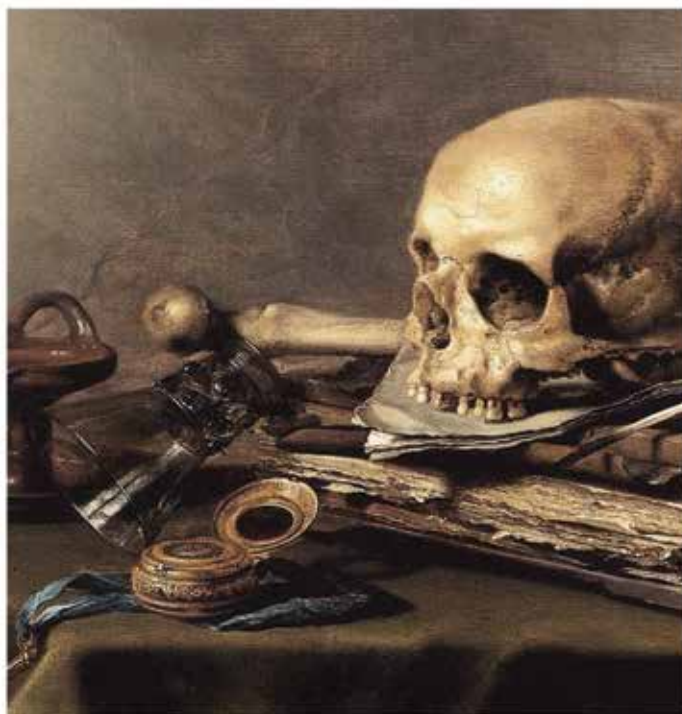

E.T.A. HOFFMANN

ŐEYATANIN İKSİRLERİ

ÇEVİRİ: ZEHRA KURTTKİN

7. BASKI

 can
klasik

E.T.A. HOFFMANN
ŞEYTANIN
İKSİRLERİ

Can Klasik

Şeytanın İksirleri, E.T.A. Hoffmann

Almanca aslından çeviren: Zehra Kurttekin

Die Elixiere des Teufels

© 2014, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2014

7. basım: Şubat 2024, İstanbul

Bu kitabın 7. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Ayça Sabuncuoğlu, Şebnem Sunar

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-3937-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

E.T.A. HOFFMANN
ŞEYTANIN
İKSİRLERİ

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Zehra Kurttekin

♥can

E.T.A. Hoffmann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Gece Tabloları, 2012

Kedi Murr'un Hayat Görüşleri, 2016

Küçük Zaches, Namıdğer Zinnober, 2018

Üstat Pire, 2019

Prenses Brambilla, 2021

Altın Çanak, 2022

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg'de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman romantizminin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

ZEHRA KURTTEKİN, Sankt Georg Avusturya Kız Lisesi'ni bitirdikten sonra, Ankara Üniversitesi DTCF Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. TRT İstanbul Radyosu'nda, sonra TRT İstanbul Televizyonu'nda sanat, kültür, edebiyat ve belgesel programları prodüktörü olarak görev yaptı. H.K. Laxness'in *Atom Durağı*, Bertolt Brecht'in *II. Reich'in Korku ve Sefaleti*, Freidrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* ve *Tılsımlı Yüzük*, Zeruya Şalev'in *Ve Yeniden Başlar Hayat*, E.T.A. Hoffmann'ın *Şeytanın İksirleri*, Thomas Mann'ın *Doktor Faustus* ve Stefan Zweig'in *Vicdan Zorbalığa Karşı* ya da *Castellio Calvin'e*, *Joseph Fouché*, *Üç Usta: Balzac, Dickens, Dostoyevski*, *Kendini Hayatını Yazan Üç Yazar: Casanova, Stendhal, Tolstoy* ve *Şeytanla Savaş: Hölderlin, Kleist, Nietzsche* gibi eserleri Türkçeye kazandırdı.

İçindekiler

Yayımcının önsözü 11

BİRİNCİ CİLT

1 Çocukluk yılları ve manastır hayatı 17

2 Dünyaya giriş 59

3 Seyahat maceraları 101

4 Prensın sarayında hayat 150

İKİNCİ CİLT

1 Dönüm noktası 191

2 Kefaret 259

3 Manastıra dönüş 304

Yayımcının önsözü

Birader Medardus'un ilginç hikâyesini ilk kez okumuş olduğum o koyu gölgeli çınarların altına götürmek isterdim seni, güzide okur. Benim oturduğum, güzel kokulu fundalıkların, rengârenk çiçeklerin arasına yarı yarıya gömülü o taş sıraya oturur, ağaçlıklı yolun sonunda açılan güneşli vadinin ardında yükselen harikulade mor dağları sen de benim gibi özlemle seyrederdin. Arkana bakınca, yirmi adım kadar ötemizde, giriş kapısı heykellerle zengin şekilde bezenmiş gotik bir bina görürdün. Çınarların gölgeli dalları arasından parlak ve hayat dolu gözleriyle azizler bakar sana; kalın duvarlara yapılmış canlı fresklerdir bunlar. Dağların üzerinde kor kırmızı bir güneş durur, akşam rüzgârı çıkar, her yerde canlılık, hareket vardır. Çalılıkların, ağaçların arasında fısıltılar, hışırtılar, şaşılmalı sesler dolaşır; yükselir, yükselir, çok uzaklardan gelen şarkılara, org seslerine dönüşür sanki. Bahçenin ağaçlıklı yollarında suskun, inançlı bakışları yukarılara çevrili, bol dökümlü elbiseler içinde ciddi tavırlı adamlar gezinirler. Azizlerin resimleri canlanmış da kapının yüksek kornişlerinden aşağıya inmiştir adeta. Oralara resmedilmiş olağanüstü söylencelerin, menkıbelerin yarattığı gizemli bir ürpertiye kapılırsın; her şey gözünün önünde cereyan etmektedir sanki ve sen, buna

yürekten inanmaya hazırsındır. Medardus'un hikâyesini de işte böyle bir ruh hali içinde okumalısın ve keşişin tuhaf hayallerine, tahrik olmuş bir hayal gücünün kural tanımaz oyunlarından daha fazla itibar etmelisin.

Azizlerin heykellerini, manastırı ve keşişleri gördükten sonra, güzide okurum, seni götürdüğüm yerin, B.deki Kapuçin manastırının o harikulade bahçeleri olduğunu eklememe gerek yoktur sanırım.

Bir zamanlar, bu manastırda birkaç gün kalmıştım. O sıralar manastırın saygıdeğer başrahibi bana ilginç bir şey olarak, Rahip Medardus'un, arşivde muhafaza ettikleri evrakını göstermişti; onları benimle paylaşma konusunda gösterdiği tereddüdü güçbela giderebilmişim. Aslında yaşlı adam bu kâğıtların çoktan yakılmış olması gerektiği kanaatindeydi. İşte bu kâğıtlardan oluşturduğum kitabı sana teslim ettiğimde, güzide okur, korkarım ki sen de başrahibe aynı kanıya varabilirsin. Ama eğer Medardus'la birlikte o gölgeli revaklarda, hücrelerde, rengârenk dünyalarda onun sadık yol arkadaşıymış gibi gezinmeye, onun hayatının ürkünç, dehşet verici, çılginca ya da gülünç yanlarına tahammül etmeye karar verirsen, *camera obscura*'dan gözlerine yansıtacak envai çeşit görüntünün keyfini çıkaracaksın. Anlamsız olduğunu düşündüğün bazı şeylerin, dikkatle bakıldığında, bariz bir bütünlük ve hayatiyet kazandığını göreceksin. Karanlık bir uğursuzluktan doğan esrarlı tohumun bir bitkiye dönüşüp nasıl gümrahça yeşerdiğine, gitgide nasıl bin bir dal budak sardığına, en sonunda meyveye dönüşen çiçeklerinden birinin, onun can suyunun tamamını çekip nasıl öldürdüğüne tanık olacaksın.

Kapuçin Medardus'a ait evrakı, rahmetli pek küçük, okunaksız bir keşiş elyazısıyla kaleme aldığı için büyük bir gayret sarf ederek, epeyce zorlanarak bitirdiğim vakit, tümüne birden kısaca rüya ya da tahayyül dediğimiz

bazı şeyler, bana da, hayatımızı baştan sona belirleyen, içindeki bütün durumları birbirine bağlayan gizli bir ipliğe dair sembolik ipuçları olabilmış gibi geldi. Ancak, bunun idrakiyle o ipliği zorlayarak koparabilecek gücü kazandığını sananlar, bize hâkim olan karanlık güçle beraber buna kalkışanlar, daha işin başında yitik sayılmalıdır.

Belki sana da, bana olduğu gibi olur, güzide okurum; önemli sebeplerden ötürü bunun böyle olmasını yürekten diliyorum.

BİRİNCİ CİLT

1

Çocukluk yılları ve manastır hayatı

Babam hayattayken hangi şartlarda yaşadığından annem hiç söz etmezdi; ama ilk gençlik yıllarımda ona dair anlattıklarından hatırlayabildiğim kadarıyla, babamın derin bilgilerle donanımlı, hayat bilgisi bir adam olduğunu sanıyorum. Bu hikâyelerden ve annemin eski yaşantılarına dair ancak çok sonraları anlayabildiğim bazı ifadelerinden, onların, varlık ve zenginlik içinde rahat bir hayat sürdürürken, çok ağır ve acılarla dolu bir sefaletе düştüklerini biliyorum. Babam bir zamanlar, şeytana uyup ahlaksızca bir isyankârlığa kapılmış ve çok ağır bir günah işlemiş; sonraki yıllarda Tanrı'nın inayetiyle aydınlanarak, tövbe etme niyetiyle çok uzaklara, soğuk Prusya'daki Heilige Linde'ye¹ hacca gitmek istemiş. Bu meşakkatli yolculuk sırasında annem birkaç yıllık evliliklerinin, babamın korktuğu gibi çocuksuz kalmayacağını fark etmiş, babam da, onca yoksulluğuna aldırmaksızın buna çok sevinmiş. Zira bir oğlan çocuğun dünyaya gelmesi, Aziz Bernard'ın şefaatinin esirgemediğinin ve gü-

1. Prusya'da, (şimdi Polonya sınırları içinde bulunan) Mazur Göller Bölgesi'nde, Heiliger Lindersee ile Wirbelsee arasında bulunan yerleşim yeri. Mer-yem Ana'ya adanmış, hac yeri olarak bilinen bazilikasıyla ünlüdür. Kitapta Almanca adıyla geçen yerin, manastırın ve bazilikanın orijinal adı, Świeża Lipka'dır. (Ç.N.)

nahlarının bağışlanacağıının teminatı anlamına geliyor, hayallerinin gerçekleşeceğini gösteriyormuş. Heilige Linde'de babam hastalanmış. Gücsüz düşmesine rağmen, salık verilen yorucu ibadetlerini sürdürmekte direnmiyor, sürdürdükçe durumu daha da kötüleşiyormuş. Tam benim doğduğum esnada, günahlarından arınmış ve huzura kavuşmuş bir şekilde vefat etmiş. Aklımın erdiği ilk yaşlardan kalan anılarla birlikte, Heilige Linde Manastırı'nın ve muhteşem kilisesinin o sevilesi hayalleri canlanıyor gözümde. Etrafımı hâlâ o karanlık ormanın hışırtıları, beşğim olan o gümrah otların, renkli çiçeklerin kokuları sarıyor. Meryem Ana'ya adanmış bu tapınakta, ne zehirli bir hayvan ne de zararlı bir böcek yuva yapar; içinden tütsü kokularının yayıldığı altın buhurdanlıklarını sallayarak hacılarla birlikte uzun kafileler halinde yürüyen rahiplerin inanç dolu ilahilerine, ne bir sinek vızıltısı ne de bir ağustosböceğinin cırıltısı karışır. Kilisenin orta yerinde duran, meleklerin Meryem Ana'nın mucizeler yaratırkenki resmini kondukları ıhlamur ağacının gümüş kaplamalı gövdesi hâlâ gözümün önündedir. Meleklerin, azizlerin renkli suretleri kilisenin duvarlarından, tavanlarından gülümser gibidir hâlâ. Derin acılarına rahmet dolu teselliler bulduğu bu harikulade manastıra dair anlattıkları öylesine içime işlemiş ki, anemin o kutsal yerden bir buçuk yıl sonra ayrılmış olduğunu, benim anılarımın ise o denli eskilere uzanamayacağıını bile bile, her şeyi kendim görmüşüm, kendim yaşamışım hissine kapılırım. Tenha kilisede, kadim zamanlarda, daha inşaat halindeyken ortaya çıkan, sanatkârane dokunuşlarıyla kiliseyi kısa zamanda en güzel biçimde resimlendiren ama işi biter bitmez yeniden kaybolan, dilden kimsenin anlayamadığı yabancı ressama ait olduğu sanılan, o çok ciddi görünümlü adamın resmini de kendi gözlerimle görmüşüm gibi gelir hep. Bir de yaşlı,

alışılmadık kıyafetler içinde, uzun boylu, kır sakallı bir hacının beni kucağında dolaştırdığını, envayı çeşit renkli otlar, taşlar topladığını ve benimle oynadığını hatırlarım; oysa içimde böylesine canlı bir resim yaratan şeyin sadece annemin betimlemeleri olduğundan eminim. Bir seferinde hacı, benim yaşıtım olan bir oğlan çocuğı getir-mişti yanında. Birbirimize sarılarak, öpüşerek çimenlerin üstünde oynuyorduk; renkli taşlarımın tümünü ona ver-miştim; o da onları yerde türlü Őekiller çizecek gibi dizi-yor, ama çizdiğı Őekiller önünde sonunda hep kutsal haç biçimine dönüşüyordu. Annem yanı başımızda taş bir bankta oturuyor, ihtiyar da onun arkasında durmuş, Őefkatli bir dikkatle bizim çocuksu oyunlarımızı seyredi-yordu. O sırada çalılıkların arasından birkaç delikanlı çıktı. Kılıklarından, her hallerinden Heilige Linde'ye saltecessüs ve merak nedeniyle gelmiş oldukları anlaşılıyordu. Bizi fark edince içlerinden biri bağırdı: "Bakın! Bura-da kutsal bir aile var. Bu tablo tam da benim resim dosyama uygun." Gerçekten de kâğıdını kalemini çıkarıp bizim resmimizi çizmeye koyuldu. Bunun üzerine yaşlı hacı, başını kaldırdı ve öfkeyle bağırdı: "Seni sefil alaycı, sözde sanatçı olacaksın. Ne gezer; inancın ve sevginin ateşi hiç yanmamış ki senin içinde; eserlerin de tıpkı kendin gibi ölü ve donuk kalacaklar. Sen de dışlanmış biri olarak ıssız boşlukta ümitsizlik içinde, kendi sefaletinde gömölüp kalacaksın." Delikanlılar, Őaşkın, alelacele kaçtılar. Yaşlı hacı, anneme Şöyle dedi: "Size bugün, oğlunuzda sevginin kıvılcımını ateşlesin diye harikulade bir çocuk getirdim; ama onu sizden alıp götüreceğim yeneden. Beni de bir daha görmeyeceksiniz. Oğlunuz pek çok yetenekle mükemmel bir Şekilde donatılmış; ama kanında hâlâ babasının günahları kaynayıp mayalanmakta. Yine de, inanç yolunda kahraman bir mücahit olarak yetiştirilebilir. Bırakın din adamı olsun!" Annem,

hacının sözlerinin, üzerinde nasıl silinmez bir etki bırakmış olduğunu anlata anlata bitiremezdi; ama yine de benim tercihlerim üzerinde herhangi bir zorlamada bulunmadı, bana kendisinin verebileceğinden daha yüksek bir eğitim imkânına sahip olmamı aklına bile getirmeksizin, kaderin neler göstereceğini, beni nereye yönlendireceğini sükûnetle beklemeye karar verdi. Kendi yaşadıklarımla ilgili hatıralarım, dönüş yolunda annemin Cistercium¹ Rahibe Manastırı'nı ziyaret ettiği andan başlayarak netlik kazanır. Manastırın, prenses unvanı taşıyan başrahibesi, babamı önceden tanıdığı için annemi nazik bir şekilde kabul etti. Annemin, ressam ile yaşlı hacı arasında geçen konuşmayla tamamladığı, yaşlı hacıyla ilgili aklımda kalan o son olaydan itibaren beni başrahibeye götürdüğü âna kadar geçen süre, benim açımdan tam bir boşluk oluşturuyor; buna dair hatırımda hiçbir şey kalmamış. Yeniden hatırlayabildiklerim, annemin giysilerini mümkün olduğu kadarıyla yenileyip düzeltmesiyle başlıyor. Şehirden yeni kurdeleler almış, vahşice uzamış saçlarımı kesmiş, beni büyük bir özenle süslemiş, bu arada başrahibenin karşısında uslu ve terbiyeli davranmamı tembihlemişti sıkıca. Sonunda annemin elinden tutarak geniş taş merdivenden yukarı tırmanmış, prensesin bulunduğu yüksek tavanlı, duvarları aziz resimleriyle bezeli salona girmiştım. Uzun boylu, azametli, güzel bir kadındı; tarikat kıyafeti saygı telkin eden bir vakar veriyordu ona. Beni sert, iliklerime işleyen bir bakışla süzdü ve sordu: "Bu mu oğlunuz?" Sesinin tonundan, bütün görünüşünden, çevrenin yabancılığından, tavanın yüksekliğinden, duvarlardaki resimlerden öylesine etkilenmişim

1. 1098'de Burgonya'da Dijon yakınlarındaki Cistercium'da (bugün Cîteaux) Molesmel'i Aziz Robert'in önderliğinde, bir grup Benedikten keşişin kurduğu bir Katolik manastır tarikatı. (Ç.N.)

ki, derin bir korku hissine kapılıp yana yakıla ağlamaya başladım. Bunun üzerine prenses, “Ne oldu sana, küçüğüm, korktun mu benden?” diye daha yumuşak ve daha anlayışlı bir tavırla konuştu. “Oğlunuzun adı neydi, sevgili hanımefendi?” “Franz,” diye karşılık verdi annem. Bunun üzerine prenses derin bir üzüntü içinde, “Franz’çık!” diye seslendi; beni havaya kaldırıp sıkıca göğsüne bastırdı. Ama o esnada boynumda hissettiğim ani bir acıyla öylesine güçlü bir çığlık attım ki, prenses ürkerek beni yere bıraktı. Annem bu davranışıma fena halde şaşırılmıştı, beni uzaklaştırmak üzere derhal üstüme atıldı. Prensese buna izin vermedi; derken anlaşıldı ki, bana öyle sıkıca sarıldığı anda, göğsünde taşıdığı pırlanta haç, boynumu tahriş etmiş, battığı yer kıpkırmızı olmuş, kan oturmuş. “Zavallı Franz,” dedi prenses. “Canını acıtmışım meğer ama biz yine de iyi dost olacağız seninle.” Rahibelerden biri şekerleme ve tatlı şarap getirdi, ben de yüreklenerek daha fazla nazlanmadım; yerine oturup beni kucağına alan zarif kadının kendi eliyle yedirdiği tatlıları, ısrara mahal bırakmaksızın cesaretle atıştırmaya başladım. O zamana kadar hiç tatmamış olduğum tatlı içkiden birkaç damla aldıktan sonra, annemin ifadesine göre, çocukluğumun ilk yıllarından beri bana özgü olan o neşeli ruh halim ve olağanüstü canlılığım geri dönmüş. Başrahibe ile odada kalan rahibeyi çok eğlendiriyor, kahkahalar atıyor, gevezelik ediyordum. Bana hâlâ açıklanamaz gelen şey, nasıl olup da annemin aklına, doğduğum yerin güzelliklerini ve olağanüstü yanlarını anlatmamı isteme fikrinin geldiği, benim de tanımadığım o yabancı ressamın resimlerini, yüce bir güç tarafından ilham gelmiş gibi bütün ruhumla kavramışçasına, olanca canlılığıyla tasvir ettiğimdir. O sırada, sanki kilisedeki bütün yazıları çoktandır tanıyor, biliyormuş gibi, azizlerin hari-kulade hikâyelerine daldım. Prensese, hatta annem, beni

hayretle seyrediyorlardı; bense konuştuğça çoşuyordum. Sonunda prenses sordu: "Söyle, sevgili çocuğum, bütün bunları nereden biliyorsun sen?" Bir an bile duraksamadan yanıtladım; yabancı hacının beraberinde getirdiği o güzel, o olağanüstü çocuğun, kilisedeki bütün resimleri bana tek tek anlattığını, kendisinin renkli taşlarla çizdiği bazı resimlerin anlamlarını açıkladığını, bununla da kalmayıp daha başka pek çok kutsal hikâye naklettiğini söyledim.

İkinci çanı çaldı, rahibe kesekâğıdına sarılı bir sürü şekerleme getirip verdi, ben de büyük bir memnuniyetle aldım. Başrahibe ayağa kalktı, anneme şöyle dedi: "Oğlunuzu yatılı öğrencim olarak kabul ediyorum, sevgili hanımefendi. Bundan böyle onunla ben ilgileneceğim." Annem heyecanından konuşamaz olmuştu. Sıcak yaşlar dökerek prensesin ellerini öptü. Tam kapıdan çıkmak üzereydik ki prenses, arkamızdan geldi, beni bir kez daha havaya kaldırdı, bu kez haçını özenle yana doğru çekecek sımsıkı sarıldı; şiddetle ağlıyor, sıcak gözyaşları alnıma damlıyordu. "Franz'çığım!" diye haykırdı. "Hep böyle inançlı ve iyi kal!" Derinden etkilenmiştim; neden olduğunu pek bilmeden, ben de ağladım.

Manastırın yakınlarındaki küçük bir mandırada yaşayan annemin ev hayatı, başrahibenin desteğiyle daha iyi bir hale gelmişti. Sefaletimiz sona ermiş, ben de daha iyi giyinir olmuştum. Papazdan eğitim alıyor, bunun yanı sıra onun, manastırın kilisesinde ayin yaptığı günlerde koro çocuğu olarak görev yapıyordum.

Gençliğimin bu mutlu günlerinin anıları nasıl da kutlu bir rüya gibi kucaklıyor beni! Yurdum, mutluluğum, o çocuksu, o rahat duyguların, o üzerine gölge düşmemiş sevinçlerin mekân tuttuğu, harikulade bir ülke olarak uzaklarda, çok uzaklarda kaldı; geriye dönüp baktığımda, beni ondan sonsuza dek ayıran uçurumun, so-

nuna kadar açılmış ağzını görüyorum. Yakıcı bir hasretin pençesinde, karşı tarafta, şafağın kızıl ışıkları arasında gezinen sevdiklerimi seçebilmek için gitgide daha fazla gayret sarf ediyor, onları gördüğüme, tatlı seslerini işittiğime vehmediyorum. Ah! Sevginin güçlü kanatlarının aşamayacağı bir uçurum var mıdır? Aşk için mekân ve zaman nedir ki! O, hayallerde yaşamaz mı zaten; hayallerin sınırı var mıdır? Fakat, karanlık gölgeler belirmekte etrafımda; gitgide daha yoğunlaşıyor, beni sıkıştırıyorlar, gitgide daha sıkı sararak görüşümü kapatıyorlar; aklımı, yaşadığım ânın azabıyla tutsak ediyor, tarif edilemez, zevk veren bir ıstırapla içime dolan hasretimi, iflah olmaz, öldürücü bir işkenceye dönüştürüyorlar!

Bir iyilik timsali olan papaz, benim uçarı aklımı dizginlemeyi başarıyor, dersini benim keyfime göre şekillendirerek zevk almamı, hızla ilerleme kaydetmemi sağlıyordu. Annemi her şeyden çok seviyor, prensese ise bir azize gibi saygı duyuyordum. Onu görebileceğim günler, bana bayram gibi geliyordu. Her seferinde, edindiğim yeni bilgilerle gözünü kamaştırmaya karar veriyor ama onun gelip de bana sevgiyle hitap ettiği anda tek kelime bile edemiyor, sadece onu seyretmek, ona kulak vermek istiyordum. Her kelimesi, ruhumun derinliklerine işliyordu; eğer onunla konuşmuşsam, gün boyu kendimi şaşılacak görkemli bir ruh hali içinde buluyordum; daha sonra, çıktığım gezintilerde ise hayali bana eşlik ediyordu. Ana altarın önünde durmuş, tütsü kabını sallarken, orgun sesleri koro yerinden aşağıya doğru yayılıp köpüren seller misali kabararak beni sürüklerken, ilahinin içinde onun sesini ayırt ediyordum. O sesin parlak bir ışık huzmesi gibi üzerime düşüp içimi o en yüce, en kutsal sezilerle doldurduğu anlarda, adlandırılmaz hislerle nasıl da sarsılıyordum. Ama haftalar öncesinden sevdiğim en olağanüstü, asla içim ürpermeksizin aklıma geti-

remediğim gün, manastırda büyük bir günah bağışlama töreniyle kutlanan, Cistercium'un azizi Bernard'a adanmış yortuydu. Bir gün öncesinden komşu şehirlerden ve çevredeki diğer yerlerden büyük kalabalıklar halinde insanlar gelir, manastıra bitişik çiçekli çayırlara yerleşirlerdi. Neşeli gürültüler sabahtan akşama kadar dinmezdi. Bernard Günü, ağustosa denk geldiğinden, bu uygun mevsimde hava koşullarının yortu için elverişli olmadığı herhangi bir zaman hatırlamıyorum. İbadet eden, ilahiler okuyarak gezinen hacılarla, süslenmiş kızların peşinde coşku içinde itişip kakışan çiftçi oğlanların sesleri, bir renk cümbüşü içinde birbirine karışırdı. Din adamları inançlı bir saygıyla ellerini huşu içinde kavuşturmuş, bulutlara bakarken, çimenlere yayılan burjuva aileleri tika basa dolu yemek sepetlerini boşaltır, yemeklerini yerlerdi. Neşeli şarkılar, dinî ilahiler, tövbe edenlerin derinden iç çekişleri, mutluların kahkahaları, ağlamalar, ah çekmeler, coşkulu naralar, şakalaşmalar, dualar, kulakları sağır eden harikulade bir konser şeklinde semaya yükselirdi! Ama manastırın çanı çaldı mı, patırtı bir anda susardı. Göz alabildiğine herkes sıkışık saflar halinde diz çöker, kutsal sessizliği sadece duaların boğuk mırıltısı bozardı. Çanın son vuruşunun sesi erirken renkli kalabalık yeniden hareketlenir, birkaç dakikalığına kesilen coşku yeniden başlardı. Komşu şehirde oturan piskopos, Bernard Günü'nde, maiyetindeki kilise yüksek kurulu üyesi rahiplerle birlikte manastırın kilisesindeki bu görkemli ayini yönetme görevini bizzat üstlenirdi. Orkestrası, ana altarın yanına kurulmuş, nadir ipek dokumalarla bezeli bir tribünde müzik çalardı. O zamanlar yüreğimi titreten o duygular hâlâ ölmedi; çabucak akıp gitmiş o kutlu zamanları aklıma getirdiğimde, gençliğimin bütün tazeliğiyle canlanır içimde. Prensesein, diğerleri içinde bestesini en çok sevdiği, bu yüzden de üst üste birkaç kez icra

edilen “*Gloria*” ilahisini bütün canlılığıyla hatırlıyorum. Bir seferinde piskopos yine “*Gloria*” ilahisini başlatmış, koronun güçlü sesi gürlemişti: “*Gloria in excelsis deo!*”¹ Ana altarın üzerindeki bulutlar açılır gibi olmuştu sanki. Evet, oraya resmedilmiş olan kerubiler² ile serafılar³ adeta ilahî bir mucizeyle canlanmış, hareketlenmiş, güçlü kanatlarını çırpıp şarkılar ve lir eşliğinde Tanrı’ya övgüler sunarak havada aşağı yukarı süzölmeye başlamışlardı. İçimde kabaran, beni ışıltılı bulutların arasından aşırıp o uzak, o aşına ülkeye taşıyan, heyecan dolu bir huşu duygusuna kapılmıştım; güzel kokulu bir ormanda meleklerin hoş sedaları yankılanıyordu. Yüksek zambak öbeklerinin arasından karşıma o harikulade oğlan çocuğu çıktı. Bana gülümseyerek sordu: “Neredeydin bunca zamandır, Franz’çık? Bir sürü renkli çiçeğim var benim; eğer benimle kalır, beni ebediyen seversen, onların hepsini sana armağan edeceğim.”

Ayinden sonra rahibeler, elinde gümüş çoban asası, başında mitresi, başrahibenin önderliğinde manastırın ve kilisenin koridorları boyunca görkemli bir geçit töreni yaptılar. O olağanüstü kadının her bakışından, her hareketinden nasıl bir kutsallık, nasıl bir vakar, nasıl dünyaüstü bir yücelik süzölüyordu! Sofu, inançlı halka inayet ve hayırlar vaat eden, her şeyden üstün kilisenin ta kendisiydi sanki. Gözü tesadüfen bana takılacak olsa, o anda kendimi yerlere atabilirdim. İbadet bittikten sonra rahipler, bir de piskoposun orkestrasının üyeleri, manastırın salonunda ağırlandılar. Yemeğe şehir sakinlerinden,

1. (Lat.) Yüce Tanrı’ya övgü. (Ç.N.)

2. Yahudi, Hıristiyan ve İslam geleneklerinde insan, hayvan ya da kuş özellikleri taşıyan dört kanatlı göksel yaratıkla ve arşın (Tanrı’nın tahtı) taşıyıcıları. (Y.N.)

3. Musevilik ve Hıristiyanlıkta, Tanrı’nın tahtını koruduğuna inanılan altı kanatlı göksel varlıklar. (Y.N.)

Bir keşiş, acımasızca işlenen cinayetler, lanetli aile bağları: *şeytanın İksirleri*, bilinçaltının tehlikeli arzularından kaynaklanan dehşeti, 19. yūzyıl edebiyat geleneğinin “kötücül ikiz” motifiyle harmanlayan bir başyapıt. Romantik Alman edebiyatının çok yönlü sanatçı kimliğiyle öne çıkan ismi E.T.A. Hoffmann'ın bu ilk romanı, karanlık güçler tarafından suç batağına sürüklenen Keřiř Medardus'un kurmaca yaşamöyküsünü aktarır. Keřiř Medardus'un ölümcül günahlarıyla dolaştığı manastırlar, işkence ve ölümün kol gezdiği zindanlar, insan ruhunun karanlık dehlizlerini temsil ederken biz de tutku, ölüm, haz, delilik ve lanetin girdabına yakalanırız.

Bugün Alman edebiyatının en ünlü korku klasiği olarak edebiyat tarihinde yerini alan *şeytanın İksirleri*, insanı kendi gölgesiyle karanlık yüzlü kendi ötekisiyle yüzleştiren büyük bir roman, kesintisiz her an delilikle baş başa bırakan bir yapıt, tekinsize bir giriş.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #korkuklasiği #bilinçaltı #tekinsiz
#kötücül #günah #karanlık #öteki

Kapak resmi: Pieter Claesz

ISBN 978-975-07-3937-8

